U ziet, welk een recreatieoord de oude doos kan zijn, maar nu moet ik hem toch heus dichtklappen! Spreeuwen en sperwers drommen weer naar binnen, en ik ben weer in de droeve wereld van lage wolken en hoog water.
12 Januari 1948.

Een zomernacht op stap

door J. Daams, Eindhoven.

Er was een nachtwandeling uitgeschreven in het begin van Juni en we hoopten natuurlijk op mooi weer. Het mocht echter niet zo zijn, want op de bewuste Zaterdag regende en waaide het behoorlijk. Tegen de avond luwde het, en we besloten toch maar te gaan, een besluit, waarvan we geen ogenblik spijt hebben gehad. We waren van plan om eerst enige uren te dwalen over de grote heidevelden ten Zuiden van Eindhoven, om vervolgens de zonsopkomst mede te maken in de omgeving van de visvijvers van de Heide Mij onder Valkenswaard.

Het was vrij koud, zodat we verwachtten, weinig vogelzang te horen. Dat viel echter nog mee, want we waren nog geen 10 minuten op pad, toen we het melodieuse liedje van de boomleeuwerik hoorden, en wel uit verschillende richtingen. Toen we dichterbij kwamen werd de zaak nog ingewikkelder, want toen merkten we, dat de vogel alleen vliegend zong en zich herhaaldelijk verplaatste. Als hij een ogenblik zweeg, hoorden we, zwakker, een andere boomleeuwerik, een paar honderd meter verder, die op precies dezelfde manier telkens zijn liedje ten gehore bracht, steeds in de lucht. Het was een wonderlijke sensatie, die massale zang in een frisse winderige nacht, die verder weinig vogelgeluiden opleverde. De nachtzwaluwen vonden het te koud. We hebben er wel enkele horen ratelen, maar steeds vrij ver verwijderd. En dan is het vooral voor hen, die het geluid niet kennen, vrij moeilijk om het te onderscheiden van het voortdurend gekwaak van de in de vennetjes overal aanwezige gestreepte padden. Een paar maal hoorden we het „skwiekskwiek" dat ook tot z'n reportoire behoort, maar deze exemplaren, waar we dus vlakbij waren, hadden geen lust, om voor ons te ratelen.

In een vennetje vlak bij de stad huist sinds jaren een paar dodaartjes, die zich even lieten horen, toen we in de buurt waren. We hoorden verder nog een enkele zomertaling (gruugruu), en het „kwik me dit" van enkele kwartels.

Met het gekwaak van de bruine kikker, de gestreepte padden, en het gesjirp van enkele krekels, was dit alles wat we op de heide hoorden. Het werd weer beter, toen we in de richting van de visvijver kwamen. Dat was zo tegen twee uur. Ondertussen was de bewolking gebroken en de maan opgekomen, zodat we genoten van het landschap.

Bruine kikker.

Foto G. Siteur.

Hier hoorden we voor het eerst de rietzangers, die in de brede rietzoom langs het grote Greveschut ven huisden.

Af en toe hoorden we het „koet-koet" van de meerkoet en het gekef van het waterhoentje. Herhaaldelijk hoorden we springende karpers. Het werd nu snel lichter en daarmee namen de vogelgeluiden snel in aantal toe. Voordat het gezang zo ongeveer alles overstemmend was, konden we nog heel scherp het fijne rateltje van de hier algemene sprinkhaanrietzanger onderscheiden en, wat steeds boeiend is, de typische kolderachtige geluiden van de waterral. Mensen, die nog nooit een zonsopkomst in een vogelgebied meegemaakt hebben kunnen zich geen voorstelling maken van het concert, dat er ontketend wordt, iets voor zonsopkomst. Het is steeds weer een openbaring voor mij. Ik zal niet alle soorten opnoemen, die wij deze nacht en ochtend hoorden (het waren er ± 70). Slechts enkele zal ik noemen. Erg opvallend waren de dodaarsjes, die aan één stuk door hun grappige rollende lach lieten horen. Het leek alsof er tientallen zaten, terwijl er misschien 2 paar huizen. En dan natuurlijk de karekieten. Talloze exemplaren huizen hier. Meestal is het de kleine. De grote vinden we alleen in de voedselrijke vennen met een rijke rietzoom. Behalve hier vinden we ze ook in de Bergeijkse visvijvers en in de uitgestrekte rietmoerassen tussen Leender Strijp en de Grens.

De blauwborst zong druk ; het was echter te donker om hem te zien. Steeds verbaas ik me weer over z'n mooie zang, die ons in het Zuiden zo bekend is. In de verte hoorden we de roerdomp. Toen we echter op een gegeven moment langs een rietmoeras sjouwden, hoorden we hem vlakbij, zodat we heel duidelijk hoorden hoe hij zich „oppompte" voor z'n zonderlinge roep, een allermerkwaardigst geluid, dat doet denken aan een oude houten pomp. En niet te vergeten, de talloze koekoeken, die overal aanwezig waren, en die ongeveer alle geluiden lieten horen, die van hen bekend zijn : drieslag, gegak en de kreet van de wijfjes. Op zo'n ochtend kom je ogen, maar vooral oren tekort. We hebben ons weer verbaasd over de variatie in zang bij rietzangers en kleine karekiet. Die zijn soms moeilijker te onderscheiden dan rietzanger en bosrietzanger. De laatste zoekt het hier steeds hogerop en we horen hem dikwijls in de graanvelden, waar je de

gewone rietzanger niet gauw zult aantreffen. Een heel goede manier om z'n gezang te leren kennen, is eens een uurtje bij zo'n in de rogge zingende bosrietzanger te gaan zitten. Dan zullen we hem niet zo gauw meer voor een spotvogel uitdaken.

Uiterst tevreden trokken we tenslotte huiswaarts. Onderweg hoorden we de nachtegaal nog, die, het was de 8e Juni, wel niet zolang meer zal blijven zingen. Vlak bij huis hadden we nog gelegenheid, om de blauwborst goed te kunnen zien. Op z'n karakteristieke wijze zat hij op een uitstekende dode tak te zingen, waarbij we goed z'n blauwe borst met witte vlek, en de bruine rand onder de blauwe vlek zagen.

Blauwborstje met voer op weg naar het nest. Foto H. Jansen.

Hier huist deze soort in een eikenhakhoutbosje, zonder dat er iets moerassigs te ontdekken valt. Het ligt op de hoge heide, op ± 300 meter van de stad. En zo zijn we weer in de stad terug, een stad, die al is ze als stad weinig aantrekkelijk, een omgeving heeft, als weinig andere steden.

Het waterwildonderzoek in Nederland.

Nadat de waterwildsubcommissie in de loop van het afgelopen najaar haar werkzaamheden is begonnen, heeft deze organisatie zich in het begin voornamelijk bezig gehouden met het verzamelen van gegevens en het voorbereiden van het eigenlijke onderzoekingswerk. Doordat enige van de lichamen, die in de W.S.C. zijn vertegenwoordigd, samen met enige andere thans fondsen hebben beschikbaar gesteld voor een breed opgezet onderzoek naar de oorzaken van de aantalsveranderingen bij enige groepen van jachtdieren, zal dit onderzoek worden uitgevoerd door het Instituut voor Toegepast Biologisch Onderzoek in de Natuur (Itbon) te Oosterbeek. Voor dit onderzoek is een werkgroep gevormd, waarin enige leden van de W.S.C. zitting hebben. De Heer Eygenraam te Ede zal het eigenlijke werk ter hand nemen. In het afgelopen voorjaar heeft deze zich voornamelijk met het onderzoek naar de stand van het korhoen bezig gehouden. Thans zal ook het waterwild het onderwerp van de onderzoekingen worden. Over de problemen, die zich hier voordoen zou ik hieronder iets willen mededelen.

In het algemeen gaat het dan om de volgende vragen : Welke aantalsveranderingen hebben zich de laatste tijd voorgedaan bij het waterwild en in hoeverre zijn deze te verklaren als een ge-